

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
ГжЗ 98/23
15.3.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Зорице Ђаковић, председника већа, Светлане Павић и др Драгице Попеску, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., ул. ... бр. ..., чији је пуномоћник Слободан Кремењак, адвокат из Београда, адреса за пријем поште Београд, Македонска бр. 30, против тужених Издавачко предузеће “Наш печат” а.д. Београд, Дипломатска колонија бр. 4, Љиљане Богдановић, одговорног уредника медија “Печат - Лист слободне Србије” и Божидара Зечевића, колумнисте медија “Печат - Лист слободне Србије”, чији је заједнички пуномоћник Небојша Црногорац, адвокат из Београда, Кнез Михаилова бр. 10, ради накнаде штете, вредност предмета спора 450.000,00 динара, одлучујући о жалби тужених, изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду ПЗ.бр.197/20 од 16.11.2022. године, у седници већа одржаној дана 15.03.2023. године, донео је:

ПРЕСУДУ

УКИДА СЕ пресуда Вишег суда у Београду ПЗ.бр.197/20 од 16.11.2022. године ставу првом, усвајајућем делу става трећег и ставу четвртном изреке и предмет у том делу **ВРАЋА** истом суду на поновно суђење.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца па су обавезани тужени да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа солидарно исплате износ од 80.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 16.11.2022. године, као дана пресуђења па до исплате, у року од 8 дана. Ставом другим изреке, делимично је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезу тужени да му на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа солидарно поред износа досуђеног ставом првим изреке са припадајућом каматом исплате износ од још 370.000,00 динара, с каматом од дана

пресуђења па до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена Љиљана Богдановић, одговорни уредник медија “Печат – Лист слободне Србије” да о свом трошку без коментара и одлагања објави увод и изреку ове пресуде у првом следећем броју штампаног издања медија “Печат – Лист слободне Србије” након правноснажности пресуде, док се захтев за објављивање образложења пресуде одбија као неоснован. Ставом четвртим изреке, обавезани су тужени да тужиоцу солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 80.000,00 динара, у року од 8 дана.

Против наведене пресуде тужени су благовремено изјавили жалбу побијајући пресуду у ставу првом, усвајајућем делу става трећег изреке и у ставу четвртим изреке из свих законом прописаних разлога.

Апелациони суд у Београду је испитао првостепену пресуду у ожалбеном делу у границама законских овлашћења прописаних одредбом члана 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС” бр. 72/11 са свим изменама и допунама) и оценио да је жалба тужених основана.

Према утврђеном чињеничном стању, у штампаном издању медија “Печат – Лист слободне Србије” у броју од године на страницама ..., у рубрици “ТВ Печат” објављен је текст “Бахатост и трговина утицајем” и поднасловом “Јавност још увек под утицајем наступа... у својству мање реконвалесцента од Covida-19, а више од председнице Управног одбора “...” код ... на телевизији “...” ... ове године. У тексту је наведено да је ... на телевизији “...” напала Министарство културе што наводно девастира ...јер му је смањила овогодишњи буџет, иако је ова установа апсолутни фаворит наших државних јасли. Тиме је по њеном мишљењу држава ојадилa српски филм у тренутку у коме исти ниже Европске културне историјске успехе и признања по светским филмским аренама. У тексту је такође наведено да је истина сасвим супротна, односно да је српски филм на најнижим гранама од када постоји и по културно индустријском шта год ово значило и по међународном рејтингу, уз навод да није било ... и његових “...” пре две године у ..., филм који је подржао исти ... у мањем износу него други из региона, не би се игде чуло за српски филм, а ни с промашајем у раду самог ... од кад га води ..., која успоставља жалостан континуитет у односу на аферу претходног руководства, о чему су они опширније писали, а писаће и даље јер се ништа није променило набоље довођењем ... на чело ове установе. У контексту наведеног у тексту је између осталог наведено да су прошле године смењени председница ... и директор ... због трговине утицајем и доказане корупције у финансирању филмова, те је пропуштена прилика да се санкционише кршење закона и убудуће избегну такве злоупотребе. Њихова дела нису кажњена, па се слутило да ће моћи да буду поновљени и да ће у ... наставити мучни провизоријум на шта је и пре две године указао сад већ бивши национални секретар за Управо то се догодило са руководством са ... на челу када је ...пројекат “...” одбијен по трећи пут, одлуком њене конкурсне комисије у којој је на челу стајао ... конкурсни конкурент-корисник готово свих наменских средстава ...за националну тему “...”. Да ли је бар у овом случају комисијом могао да председава ико други од неколико десетина истакнутих филмских редитеља у Србији. ...је на најбахатији начин демонстрирала бахатост на коју се жали надлежно министарство, које је већ тада морало да реагује и поништи овакво решење у смислу члана 79 и 80 Закона о Утврђено је и да се надаље у овом тексту критикује искључиво рад Међу парничним странкама није било спорно да је тужени издавачко предузеће “Наш

печат” издавач медија “Печат – Лист слободне Србије”, тужена Љиљана Богдановић одговорни уредник медија “Печат”, док је Божидар Зечевић аутор наведеног текста. Даље је утврђено да је тужилац у периоду од ... године био директор “...” који се као институција Министарства културе Републике Србије бави финансирањем филмова, те да је исти пре истека мандата дана године тражио да буде разрешен функције ... због преласка на друго радно место. Функција му је престала решењем које је примио ...године. Након што је прешао на радно место објављен је чланак поводом кога је поднео тужбу у коме је означен као неко ко је ..., те да је то био разлог његовог отказа. Због објављеног чланка било му је непријатно, пре свега због његових колега и пословних сарадника, с обзиром да је фирма у којој ради сарађује са фирмама у региону. Он је представник Србије у Фонду " ..."при Савету Европе у чијем чланству је 38 земаља. Због објаве предметног текста морао је да објашњава наводе који нису тачни. Цела ситуација додатно је потресла и његове старе родитеље.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је тужбени захтев тужиоца делимично основан сагласно одредбама члана 5, 8, 9, 15, 73, 79, 101, 112, 113, 115, 120 Закона о јавном информисању и медијима, јер предметни текст у вези с којим тужилац тражи да се утврди да има право на накнаду нематеријалне штете због повреде части и угледа, објављен је под насловом " Бахатост и трговина утицајем" те да давање оваквог наслова текста указује на то да је понашање тужиоца у руковођењу ... било непримерено и недозвољено и везано за одређене кажњиве радње које подразумевају злоупотребу у финансијском пословању, чиме се доводи у сумњу његова част и углед. Ово пре свега што истицањем термина трговине утицајем у самом наслову текста, а касније понављање истог у оквиру текста указују да је тужилац спадао у људе који су вршили одређену малверзацију у финансирању ..., што се потенцира термином о доказаној кривици и што указује на утврђену кривичну одговорност тужиоца иако против њега у вези са кривичним делом трговина утицајем није вођен кривични поступак. Наиме, и сам наслов текста повезан са информацијом објављеним у тексту да је тужилац као директор ... смењен због трговине утицајем и доказане корупције у финансирању ... преставља констатацију да је тужилац као лице на које се предметни текст једним делом несумњиво односи поступао на основу одређених недозвољених и кажњивих радњи. Објављивањем информације да је у односу на тужиоца као некадашњег директора ... доказана корупција у финансирању ..., као и трговина утицајем, уз повезивање ових навода са информацијом да је тужилац управо из тих разлога смењен са места директора ... код просечног читаоца ствара утисак да је тужилац одговоран за недозвољене радње које се помињу у предметном тексту, те првостепени суд сматра да је с тога у конкретном случају дошло до повреде части и угледа тужиоца од чега зависи право тужиоца на накнаду нематеријалне штете. Тужени су у смислу члана 113 и 114 ЗИЈМ одговорни за штету коју је тужилац претрпео, јер је иста настала кривицом одговорног уредника и новинара, док тужени издавач одговара по принципу објективне одговорности.

Одлучујући о висини накнаде нематеријалне штете која је тужиоцу досуђена због повреде достојанства личности, части и угледа, суд је у складу са чланом 200 ЗОО, а имајући у виду све околности, односно да о информацијама које су изнете у предметном тексту против тужиоца није вођен кривични поступак, да се тужилац сматра неосуђиваним лицем, да га је предметни текст погодио, с обзиром да је био директор ...од 2.... године, да је разрешен функције на лични захтев, јер је због боље

пословне понуде прешао да ради на друго место, да је због објављивања предметног текста био доведен у непријатну ситуацију јер је пословним партнерима мора да објашњава да информације које су о њему објављене нису тачне, те да је ова ситуација тешко пала његовим родитељима, закључио да износ од 80.000,00 динара, на име траженог вида нематеријалне штете престава адекватну новчану накнаду за штету коју је тужилац претрпео од стране тужених, уз обавезу друготужене као главног и одговорног уредника да објави увод и изреку ове пресуде у првом штампаном издању овог медија.

Оцењујући жалбене наводе тужених овај суд налази да се оваква одлука првостепеног суда за сада не може прихватити као правилна и законита, јер је захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из одредбе члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП, имајући у виду да је изрека пресуде нејасна и неразумљива, противречна сама себи и разлозима датим у њој, а разлози о одлучним чињеницама су нејасни и неразумљиви, због чега се ни чињенично стање не може сматрати потпуно и правилно утврђено, нити се може испитати правилност примене материјалног права.

Наиме, према одредби члана 4 став 1 Закона о јавном информисању и медијима (“Службени гласник РС “бр. 83/14, 58/15), који је важио у време објављивања спорних текстова, прописано је да је јавно информисање слободно и да не подлеже цензури. Ставом трећег истог члана прописано је да се не сме угрожавати слободан проток информација путем медија, као ни уређивачка аутономија медија, а нарочито вршење притиска, претњом, односно уценом уредника, новинара или извора информација. Одредбом члана 5 истог закона прописано је да се путем медија објављују информације, идеје, мишљења о појавама и догађајима и личностима о којима јавност има оправдан интерес да зна без обзира на начин на који су прибављене информације у складу са одредбама овог закона, као и да свако има право да истинито, потпуно и благовремено буде обавештен о питањима од јавног значаја и средства јавног обавештења су дужна да то право поштују.

Према члану 8 истог закона произлази да изабран, постављен, односно именован носилац јавне функције дужан је да трпи изношење критичких мишљења, која се односе на резултате његовог рада и политику коју спроводи, а у вези са обављањем његове функције без обзира на то да ли се осећа лично повређеним изношењем тих мишљења. С друге стране, према члану 9 истог закона прописано је да уредник и новинар су дужни да с пажњом примереном околностима пре објављивања информација које садрже податке о одређеној појави, догађају и личности провере њено порекло, истинитост и потпуност, те да веродостојно и потпуно пренесу информације, а ако су оне преузете из другог медија да наведу назив тог медија. О циљу заштите људског достојанства, као и независности, угледа и непристрасности суда или другог надлежног органа нико се у медију не сме означити учиниоцем кажњивог дела, односно огласити кривим или одговорним пре правноснажности одлуке, а како то предвиђа одредба члана 73 Закона о јавном информисању и медијима. Информације из кривичног поступка који је у току могу се објавити ако су изнети на главном претресу и ако су прибављени или су могли бити добијени од органа јавне власти на основу Закона којим се уређује приступ информацијама од јавног значаја (члан 74 наведеног закона). Чланом 79 став 1 овог Закона прописано је да достојанство личности лица на која се информација односи правно је заштићено. Објављивањем информација којом се

врши повреда части и угледа или пијетет лица на које се односи информација, односно лице приказује у лажном светлу приписивањем особине или својстава које нема, односно одрицањем од особине или својства које има, није допуштено ако интерес објављивања информација не претеже над интересом заштите достојанства и права на аутентичност, а нарочито ако се тиме не доприноси јавној расправи о догађајима и личностима на које се информација односи.

Према члану 10 Европске конвенције о људским правима и основним слободама свако има право на слободу изражавања, има право на слободу поседовања сопственог мишљења, примања и саопштавања информација, идеја, без мешања јавне власти, без обзира на границе. Овај члан не спречава државе да захтевају дозволе за рад телевизијских, радио и биоскопских предузећа. Пошто коришћење ових слобода повлачи за собом дужности и одговорности оне се могу подвргнути формалностима, условима, ограничењима или казнама прописаним законом, неопходни демократском друштву у интересу националне безбедности, територијалног интегритета или јавне безбедности ради спречавања нереда или криминала, заштите здравља или морала, заштите угледа или права других, спречавања и откривања обавештења добијених у поверењу или ради очувања ауторитета и непристрасности судства. Заштита према члану 10 није ограничена на изражавање истинитих фактографских исказа, већ обухвата изражавање мишљења као што су критички и вредносни судови. То право обухвата оне информације и идеје које вређају, шокирају и узнемирују јер демократско друштво не може постојати без одређеног плурализма, толеранције и широкогрудости. Штампa је дужна да преноси информације и део о питањима не само о политици, већ и о другим областима од јавног интереса и не да само штампа има задатак да преноси такве информације, већ јавност има право да исте прими, те у ситуацијама када би објављивање неких информација доприносило дебати од јавног интереса, тешко се може оправдати било какво мешање у то објављивање. Легитимни циљеви за ограничавање слободе изражавања су национална безбедност, затим јавна или економска добробит земље, спречавање нереда или криминала, заштита здравља или морала, те заштита права и слободе других лица.

У конкретном случају, тужени су у поднеску-одговору на тужбу од 16.07.2020. године оспорили тужбени захтев у целости, указујући да су у целости поступали по одредбама члана 9 Закона о јавном информисању и медијима и пре објављивања текста проверили порекло истинитости и потпуности информација, с пажњом примереном околностима. Тужени су у наведеном поднеску предложили да се у прилог њихових тврдњи о истинитости изнетих информација поред саслушања тужених као парничних странака саслушају и сведоци ББ, ВВ, као и да се од Министарства за ...прибави извештај интерне ревизије за период од 2016 – 2018. године (период када је тужилац обављао функцију директора ...) и да се од Државне ревизорске институције-ДРИ прибави извештај о пословању ... за наведени период, имајући у виду да су управо ове институције за тај период утврдиле да је било трговине утицајем од стране председника Управног одбоја ... ГГ, која је мимо законских прописа свом сину доделила новчана средства, што је према наводима тужених био разлог за њену смену од стране Владе Р. Србије, а тужилац је, с обзиром на функцију коју је обављао извршио такву одлуку, знајући да је она незаконита, те да је своју смену предухитрио давањем оставке, а што су могли потврдити и сведоци као чланови УО. Првостепени суд је на рочишту за главну расправу дана 16.11.2022. године, одбио предлог тужених за саслушање

наведених сведока, као и остале предлоге тужених као сувишне.

Имајући у виду да је првостепени суд одбио доказне предлоге тужених, а који су управо и предложени ради доказивања истинитости информација објављених у спорном тексту, то је на тај начин учинио битну повреду одредаба парничног поступка из одредбе члана 374 став 1 ЗПП, у вези одредбе члана 8 истог закона, због чега се за сада ни чињенично стање не може сматрати правилно и потпуно утврђеним, с обзиром на то да у доказном поступку нису изведени докази којима би у потпуности било утврђено чињенично стање, због чега се не може испитати ни правилност примене материјалног права. Информације које се односе на тужиоца изнете су у контексту информација које се односе на бахато понашање садашњег руководства ..., те да су о претходном руководству у ..., које је чинио и тужилац биле изнете све ове информације у време када су оне биле актуелне, а на које тужилац није реаговао, по наводима тужених управо због постојања извештаја наведених државних институција.

Такође, по налажењу овог суда првостепени суд није имао у виду да када је у питању слобода медија битно је и објављивање гласина и оптужби које новинари нису у могућности да докажу, јер штампа не би могла скоро ништа да објави уколико би се захтевало да се објављују само у потпуности проверене чињенице. Наиме, слобода изражавања обухвата и оне садржаје који могу да увреде, запање и узнемире како државу, тако и одређену групу људи, те да су границе прихватљиве критике носилаца јавних функција знатно шире него код обичних грађана.

С друге стране, имајући у виду да је Уставом зајемчено не само право на повреду достојанства личности (члан 22 став 1 и 23 став 1), већ и право на слободу изражавања и право медија (члан 46, 50 и 51 став 1), па у ситуацијама када су ова права супростављена, обавеза је првостепеног суда била, а што је исти пропустио да учини, да одмери угроженост права тужиоца на достојанство личности и углед у односу на право туженог медија на слободу изражавања и да тек након таквог упоређивања и одмеравања, утврди чије је право више угрожено спорним текстом.

Стога ће првостепени суд у поновном поступку имати у виду наведено чиме ће отклонити учињену битну повреду одредаба парничног поступка на коју му је указано овим решењем, те ће по проведеном поступку правилном применом материјалног права донети на закону засновану одлуку.

Како је укинута одлука о главној ствари, укинута је и одлука којом је обавезана друготужена на објављивање увода и изреке првостепене пресуде, имајући у виду везаност у одлучивању, као и одлука о трошковима поступка јер иста зависи од коначног исхода спора и успеха странака у њему.

Из наведених разлога, Апелациони суд је на основу члана 391 и 392 ЗПП, одлучио као у изреци.

Председник већа-судија
Зорица Ђаковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић